

Yttrande över SOU 2020:15 Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården - lärdomar från exemplet Nya Karolinska sjukhuset

Kommunal har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och framför följande synpunkter:

Bakgrund

Kommunals uppgift är att tillvarata medlemmarnas intressen på arbetsmarknaden och i samhällslivet i övrigt. Förbundet ska bland annat verka för en samhällsutveckling som stärker allas lika värde, social rättvisa, generell välfärdspolitik, full sysselsättning och jämställdhet mellan kvinnor och män.

Utredningen *Strukturförändring och investering i hälso- och sjukvården* (SOU 2020:15) har bland annat haft i uppdrag att utreda former och ändamålsenlighet för besluts- och genomförandeprocesser i samband med upphandlingar och investeringar i hälso- och sjukvården och i samband med olika lösningar för avtalsrelaterade samarbeten mellan den offentliga förvaltningen och enskilda företag och organisationer.

Den nu aktuella utredningens förslag

Utredningen har funnit att det finns flera lärdomar att dra av exemplet NKS, som är ett exempel på ett komplext projekt. Komplexiteten ligger i första hand i att projektet berör många aktörer med olika behov och intressen. Projektet har också flera beroenden till andra satsningar, inte minst till den planerade förändringen av sjukvårdsstrukturen i regionen. Komplexiteten ökar ytterligare genom de valda ansatserna kring bland annat finansiering och verksamhetsmodell. Detta ställer krav på projektets organisation, styrning samt på samordning och samverkan med olika aktörer. Under NKS-processen har det framkommit stora problem, precis som utredningen redovisar. Projektet samordnades inte med övrig sjukvårdsplanering och viktiga aktörer hölls på avstånd. Beslutet att gå vidare med endast en anbudsgivare i upphandlingen av byggnationen genom en OPS var omotiverad. Följsamheten till tidigare politiska beslut var dålig. Professionerna var inte tillräckligt delaktiga eller var inte det tillräckligt tidigt i processen. Istället har externt konsultstöd använts. Beslutet att skjuta på fastställande av verksamhetsinnehållet för det nya universitetssjukhuset innebar att förutsättningarna för ett helhetsperspektiv på utvecklingen av en ny hälso- och sjukvårdsstruktur försämrades. Forskning och utbildning vid Karolinska Institutet har påverkats negativt. De problem som den nya verksamhetsmodellen (inklusive styrmodellen "värdebaserad vård") skulle lösa har förvärrats. Alla dessa problem har bidragit till den enormt höga totalkostnaden som projektet NKS har haft.

Kommunal.

NKS och förändringen av hälso- och sjukvårdsstrukturen i Region Stockholm är tydliga exempel på större strukturförändringar och investeringar inom hälso- och sjukvården.

NKS-exemplet visar på betydelsen av att vårdgivare säkerställer patientsäkerheten och arbetsmiljön samt bedriver ett systematiskt patientsäkerhets- och arbetsmiljöarbete i samband med större investeringar, omorganisationer och införande av nya styr- och verksamhetsmodeller i hälso- och sjukvården. Utredningen föreslår att regeringen bör utveckla styrningen av tillsynsmyndigheterna (bland annat AV och IVO) i syfte att göra tillsynen på hälso- och sjukvårdsområdet mer förebyggande.

Utredningen föreslår att förutsättningarna för forskning och utbildning måste säkerställas i samband med större strukturförändringar och investeringar inom hälso- och sjukvården.

Utredningen rekommenderar att ställa krav på riskanalys, konsekvensanalys och revision vid större strukturförändringar. Möjligheter till uppföljning under arbetets gång bör säkerställas. Med ett lärande perspektiv kan förutsättningarna för långsiktighet, helhetssyn och transparens vid större strukturförändringar och investeringar inom hälso- och sjukvården stärkas.

Vidare rekommenderar utredningen att utvecklade konsekvensanalyser bör ingå som underlag vid beslut om införande av nya styrmodeller och större organisationsförändringar på olika nivåer inom hälso- och sjukvården. Analysen bör omfatta konsekvenser för mål och lagkrav inom hälso- och sjukvården, ekonomiska konsekvenser samt andra relevanta värden för organisationen. I analysen bör företrädare från olika nivåer och professioner i organisationen samt patienter medverka för att säkerställa att olika perspektiv och intressen tillvaratas.

Kommunal delar i allt väsentligt utredningens beskrivning och slutsatser. Kommunal välkomnar därmed också utredningens rekommendationer och förslag.

Vänliga hälsningar
Kommunal

Tobias Baudin
Förbundsordförande

Mari Huupponen
Utredare